

در گفت‌وگو با دو صاحب‌نظر مطرح شد؛

نگاهی گذرا

به وضعیت داستان‌نویسی امروز کرمان

حسینی پناه نویسنده و پژوهشگر حوزه داستان‌نویسی مطرح کرد؛

آینده و روند داستان‌نویسی کرمان را خوب نمی‌بینم

آموزش داستان‌نویسی در کرمان جدی گرفته نمی‌شود

برای رشد داستان‌نویسی استان جایزه مستقل ادبی لازم است

گروه فرهنگ‌و هنر: برگزیدگان

بیست‌ویکمین و بیست‌ودومین دوره جایزه مهرگان ادب، دوره‌های دوم و سوم مهرگان ادب زبان مادری و شانزدهمین و هفدهمین دوره جایزه مهرگان علم در حالی معرفی شدند که نام هیچ‌یک از داستان‌نویسان مطرح کرمانی در بین اسامی راه‌یافتگان به مرحله نهایی به چشم نمی‌خورد.

حامد حسینی‌پناه کرمانی نویسنده و پژوهشگر حوزه داستان‌نویسی در کرمان با اشاره به وجود داستان‌نویسان مطرح استان، این اتفاق را شگفت‌انگیز دانست و در عین حال با اشاره به وضعیت داستان‌نویسی کرمان تاکید کرد که به دلیل نبود آموزش و جای خالی جایزه‌های مستقل حوزه داستان‌نویسی در کرمان، نمی‌توان آینده خوبی را برای حوزه داستان استان متصور بود.

وی در گفت‌وگو با خبرنگار فردای کرمان بیان کرد: «بیش از ۱۵۰۰ کتاب چاپ اول برای سال‌های ۹۸ و ۹۹ به دبیرخانه جایزه مهرگان ادب ارسال شده بود که این کتاب‌ها توسط پنج داور در مرحله مقدماتی و سپس توسط هفت داور در مرحله نهایی بررسی شدند».

حسینی‌پناه ادامه داد: «در لیست داوران مرحله نهایی اسامی بزرگی مانند خانم هلن اولیانی‌نیا، حسین آتش‌پرور و سیاوش گلشیری به چشم می‌خورد ولی در میان این داوران نیز چه در بخش رمان و چه مجموعه داستان اسمی از کرمانی‌ها نبود».

نویسنده کتاب دو رمان «بی‌کسان و شهر شیشه‌ای» در پاسخ به این سوال که آیا کرمانی‌ها در این جایزه مشارکت داشتند، گفت: «قطعاً کسی مانند بلقیس سلیمانی که هر سال یک عنوان کتاب در نشر ققنوس یا چشمه دارد حضور داشتند، زیرا ناشرها این کتاب‌ها را می‌فرستند، ولی این‌که در بین ۱۵۲۰ کتابی که به دبیرخانه جایزه ارسال شده هیچ اسمی از کرمانی‌ها نبوده عجیب است».

وی خاطر نشان کرد: «ذوالعلی و علیمردی در این مدت کتاب داشته‌اند، سلیمانی نیز هر سال یک عنوان رمان دارد ولی امسال اسمی از کرمانی‌ها به چشم نمی‌خورد و این خیلی شگفت‌انگیز است».

مدیرمسئول ماهنامه عصر کرمان افزود: «در ۱۴ عنوانی هم که برای گروه داوری نهایی داده بودند هیچ‌یک از نویسندگان کرمانی به چشم نمی‌خورد اما این‌که آیا در مراحل قبلی بودند و حذف شدند را اطلاع نداریم و نمی‌توان به قطعیت گفت

گروه فرهنگ و هنر: پس از اعلام نتایج جایزه مهرگان ادب که نامی از ادبیات داستانی کرمان در این فهرست نبود، این سوال مطرح شد که ادبیات داستانی استان کرمان در کشور از چه جایگاهی برخوردار

است و به نظر می‌رسد در سال‌های اخیر نه تنها پیشرفتی نداشته که تا حدودی دچار رکود هم شده است. برای آگاهی از این مسئله و بررسی وضعیت فعلی جریان داستان‌نویسی در

کرمان با دو تن از نویسندگان و فعالان این حوزه گفت‌وگو کردیم تا از دیدگاه‌های آن‌ها مطلع شویم. دیدگاه رضا زنگی‌آبادی و حامد حسینی‌پناه را در این صفحه بخوانید.

زنگی‌آبادی داستان‌نویس و پژوهشگر ادبیات داستانی

در گفت‌وگو با فردای کرمان مطرح کرد؛

ادبیات داستانی کرمان دچار عقب‌گرد نشده است

محمد لطیف‌فار

اسم بچه‌های کرمان نباید ما را به این نتیجه برساند که دچار عقب‌گرد شده‌ایم».

نویسنده رمان پرمخاطب «شکار کبک» در مورد وضعیت داستان‌نویسی امروز کرمان بیان کرد: «جریان داستان کرمان جزئیاتی هم دارد که مزید بر علت شده است. جزئیاتی از این دست که مثلاً منصور علیمردی کلا از کرمان و ایران رفته است و بدیهی است که طول می‌کشد تا در فضای جدید جا بیفتد و بنویسد. خودم بیش از یک سال است از کرمان رفته‌ام و در نتیجه کانون داستان و کارگاه‌ها و جلسات هفتگی آن هم تعطیل شده است و کارگاه‌های حضوری من در تهران برگزار می‌شود».

زنگی‌آبادی در ادامه افزود: «جلسات حلقه داستان هم با فراگیر شدن کرونا و بعد از آن برگزار نشده است. حال جسمی جناب محبی کرمانی هم فعالیت‌های ایشان را کمتر کرده است. این‌ها را به سستی و رخوت کلی حاکم بر فضای ادبی و بسیاری از فضاهای فرهنگی کشور اضافه کنید، وضعیت می‌شود تقریباً همین‌که هست».

نویسنده رمان مطرح «خون خرگوش» خاطر نشان کرد: «بسیاری طی یک سال گذشته حال و حوصله نوشتن و جلسات را نداشته‌اند. از جمله قربانیان این وضعیت هم رمان «خون خرگوش» من بود که تقریباً همزمان با شروع اتفاقات سال گذشته بود که تمام جلسات رونمایی و جشن امضای آن لغو شد».

وی افزود: «به گمانم این رخوت در تمام بخش‌های هنری حاکم است، مثلاً ما پارسال در کرمان جشنواره فیلم هم داشتیم».

این مدرس داستان‌نویسی در پاسخ به این سوال که «این مشکل را چگونه آسیب‌شناسی می‌کنید و به‌طور کلی چه راه‌حلی برای برون‌رفت از آن سراغ دارید؟» اظهار کرد: «در واقع ما در نقطه‌ای بحرانی هستیم و با یک پکیج از مشکلات روبه‌رو هستیم. آنقدر مصیبت و بدبختی روی سرمان ریخته که در واقع وضعیت ادبی توی آن گم است. وی در عین حال افزود: «اما کسانی هستند که در خلوت کار می‌کنند و می‌نویسند و بعدتر خواننده دیده خواهند شد. مجبوریم همچنان امیدوار باشیم به روزهای آینده».

زنگی‌آبادی با این وصف، صحبت‌هایش را با اذعان به برخی کارهای بر زمین مانده در استان به پایان برد، وی گفت: «در سیرجان که در زمینه داستان خیلی فعال بود، جشنواره آهن برگزار نشده و جشنواره داستان کودک و نوجوان هم که فعلاً برگزار نشده است».

با اعلام نتایج جایزه مهرگان ادب و نبود هیچ نامی از کرمان در فهرست بلند تقدیر شده‌ها، طبیعتاً این پرسش در اذهان قوت می‌گیرد که جای کرمان در داستان‌نویسی ایران کجاست و در قیاس با دوره‌های قبلی این جایزه که برخی نام‌های کرمانی را شاهد بودیم، اکنون کرمان در داستان‌نویسی گامی رو به عقب بر نداشته است؟ به خصوص که مدتی است از حوزه داستان در کرمان، خبر تازه‌ای هم به گوش نمی‌رسد. این در حالی است که در سال‌های اخیر امیدواری به آینده داستان‌نویسی کرمان نسبتاً زیاد شده بود، و شاهد انتشار کتاب‌های بیشتری بودیم، جلسات رونمایی کتاب یا آموزش داستان هم در سطح گسترده‌تری برگزار می‌شد.

این موضوع را با رضا زنگی‌آبادی از چهره‌های مطرح و موفق داستان‌نویسی امروز کرمان و ایران که علاوه بر نوشتن چندین رمان و مجموعه داستان، تجربه داوری در جشنواره‌ها و مسابقات داستان‌نویسی هم را دارد در میان گذاشتم تا از نظرات و تحلیل‌های او به عنوان یک کارشناس و فعال در حوزه داستان‌نویسی کرمان مطلع شوم.

این مدرس داستان‌نویسی با رد عقب‌گرد جریان داستان‌نویسی در کرمان، بیان کرد: «من در جریان چند و چون جایزه مهرگان ادب نیستم، اما نبود اسم بچه‌های کرمان (در فهرست تقدیر شده‌ها) نباید ما را به این نتیجه برساند که دچار عقب‌گرد شده‌ایم».

دیدگاه‌های این نویسنده و پژوهشگر ادبیات داستانی را در ادامه بخوانید. زنگی‌آبادی در پاسخ به این سوال که با توجه به نتایج جایزه مهرگان که کرمان در هیچ مرحله و سطحی حضور نداشت چه ارزیابی دارید؟ گفت: «معمولاً وقتی که حرکت قدرتمند رو به جلویی در عرصه‌ای مثل ادبیات آغاز می‌شود زمینه‌ها و ریشه‌هایی داشته؛ بنابراین این ریشه‌ها خشک نمی‌شود. این ماجرا دلایل اجتماعی دارد، ما در همه زمینه‌ها دچار یاس، ناامیدی و رخوت شده‌ایم، به‌خاطر اتفاقاتی که در یک سال اخیر رخ داده است. بنابراین در کلیت ادبیات، ما با چنین رخوتی روبه‌رو هستیم. مسائل زیادی رخ داده است. مشکلات اقتصادی، سانسور شدیدتر، افزایش قیمت کتاب و... را هم نباید از نظر دور داشت».

وی افزود: «این ماجرا مربوط به ادبیات کرمان در کلیت آن نیست، به هر حال هر جایزه‌ای سلیقه و مشی خودش را دارد، من در جریان چند و چون این جایزه نیستم، اما نبود

حسینی‌پناه یادآور شد: «باید گروهی، با پشتیبانی اسپانسرهای مختلف مراسم را برگزار کنند، نه این‌که یک شرکت اسپانسر جشنواره بشود و برای داوری بخش نهایی جایزه‌ای که در استان کرمان برگزار می‌شود یک داور از تهران بیاورد. حال آن‌که ما در استان کرمان آدم‌های فرهیخته و طراز اولی که قابلیت داوری آثار را داشته باشند را داریم».

وی با بیان این‌که آموزش در استان کرمان جدی گرفته نشده و نمی‌شود، افزود: «جلساتی که آن‌قدر بی‌رمق هستند و خروجی ندارند که در حد یک دوره‌می برگزار می‌شوند».

حسینی‌پناه گفت: «تابستان امسال کارگاه جدی داستان در ترنجستان کرمان برگزار کردم که استقبال فوق‌العاده زیادی از آن شد و کارگاهی که قرار بود دو ماه طول بکشد به دلیل استقبال خوبی که علاقه‌مندان آموزش داشتند یک ماه دیگر هم تمدید شد».

وی توضیح داد: «در طیف‌ها و سنین مختلف برای این کارگاه ثبت‌نام کردند، کارگاه به خوبی برگزار شد و به نظر من خروجی خوبی هم داشت زیرا کسانی در این مسیر راه افتادند که در این حوزه و با نوشتن هم چندان آشنایی نداشتند».

این نویسنده کرمانی تاکید کرد: «اگر کارگاه‌ها و آموزش جدی وجود داشته باشد - نه این دوره‌می‌های دوستانه که دور هم جمع می‌شوند و داستانی هم خوانده می‌شود - قطعاً در همین شهر و استان بسیار استقبال می‌شود و بعد ما می‌توانیم خروجی آن را بگیریم همان‌طور که خروجی‌هایی که طی سال‌های گذشته گرفتیم از طریق کارگاه‌هایی بود که زمانی آقای کرمانی‌نژاد و مرحوم محمدعلی مسعودی برگزار کردند».

وی در پاسخ به این سوال که آینده داستان‌نویسی را در استان چطور می‌بینید؟ گفت: «الان روند خوبی نمی‌بینم. بچه‌ها از این حوزه فاصله گرفته‌اند و آموزشی وجود ندارد؛ همچنین حوزه نقد جدی گرفته نمی‌شود».

حسینی‌پناه ادامه داد: «آموزش، جدی گرفتن نقد، وجود نشریاتی که به این موضوع بپردازند، برگزاری جایزه مستقل ادبی و جشنواره‌ای که آثار داستانی را جمع‌آوری، بررسی و نقد کند و از دل آن استعدادها را کشف کند، برای یک استان به‌ویژه در حوزه نویسندگی اهمیت دارد».

وی بیان کرد: «وقتی جای این موارد خالی است نمی‌توان چه الان و چه در کوتاه‌مدت و یا درازمدت توقع داشت که پیشرفت کنیم و جهش داشته باشیم. جهشی که طی چند سال گذشته دیده شد حاصل جلسات آموزشی و کارگاه‌های داستان‌خوانی بود؛ آن نسل طلایی خود را نشان داد و حتی در جایزه مهرگان ادب جزو راه‌یافتگان نهایی بودند، ولی متأسفانه الان علاقه‌مندان دنبال آموزش و نهادهایی که باید این جلسات و جایزه‌ها را برگزار کنند، نیستند. یک ناشر مستقل داستان هم که از نویسندگان حمایت کند وجود ندارد، و تاکنون این اتفاق برای استان کرمان نیفتاده است».